

BAKELIT

A zeneipar nagymenői

CSIGER ÁDÁM

A SCORSESE–JAGGER ÁLOMPROJEKT VÉGÜL TÉVÉSorozatként VÁLT VALÓRA.

Az HBO idei legnagyobb dobásának ígérkezett: Martin Scorsese és Terence Winter a *Gengszterkorzó* és *A Wall Street farkasa* után újra összefogtak, sőt bevették a 73 éves rendezőlegenda régi cimboráját, Mick Jaggert is. Aki a fáma szerint régóta lobbizott a Stones-rajongó direktornál egy filmért a rock nagy évtizedéről, ami végül az HBO sorozataként készült el, az egyik főszerepben a szintén zenész James Jaggerrel, aki apjával közösen a dalokért is felel. Az ifjabb Jagger egy kezdő brit punk frontembert alakít, azonban az első számú főhős nem ő, hanem Richie (Bobby Cannavale), a New York-i lemezcég-igazgató. Ha Jagger alteregója a tulajdon fia, akkor Scorsese szócsöve Richie, aki ugyanolyan energikus és rámenős főnök-karakter, mint a kontrollmániás, paranoid „Ász” Rothstein a *Casinóban* vagy a tőzsdecápa Jordan Belfort *A Wall Street farkasában*. Egy nagyfőnök ideális alteregó

egy rendezőnek, mivel mindkét munkakör az alkalmazottak irányításáról és összehangolásáról szól.

1973-ban járunk, Richie épp eladná hanyatló vállalatát egy külföldi konglomerátumnak, azonban egy szó szerint falrepszto koncert hatására meggondolja magát, és megpróbálja felvirágoztatni a céget, amihez egy punkbandát szemel ki vérfrissítésnek. A sorozat sok szereplőt mozgat: Richie eltávolodik feleségétől, alkalmazottaival pedig folyton összerúgja a port, legyenek azok zenészei, igazgatótársai vagy a menedzserek. A széria egyik különlegessége a kétórás, mozifilmnek is beillő pilot (sorozatfőcím sincs előtte), amibe Scorsese olyan felvételeket rejtett, amiket még a *Taxisofőrhöz* forgatott. Ő és Jagger a '70-es évek legendás rock'n'roll színterének kulisszái mögé engednek bepillantást. A filmzene helyett rockslágereket gyakran használó rendező korábbi filmjeihez képest csak a miliót cserélte le a maffiáról a zeneiparra. A sorozat stílusa pedig Scorsese legkorábbi munkáit idézi (*Aljas utcák*, *Nagymenők*): a rendező klipszerűen hangolja össze dalait a jelennel, kameramunkája és vágása pedig olyan mozgalmos, mint egy vad olasz thriller képi világa a '70-es évekből. A dalok hol fülbemászóak, hol hangulatosak, az alakítások pedig markánsak, különösen a Richie-t alakító Cannavale elementáris erejű játéka, akin Scorsese nagyszerű színészvezetése is tetten

„Ötvözi a biopic-et a musicallel”
(Bobby Cannavale)

érhető: kevésbé ismert főszereplője alig marad el a rendező legnagyobb aktoraitól, legyen az De Niro, Pesci vagy DiCaprio.

A cselekmény bővelkedik a karakterek katartikus sikerélményeiben és feszült konfliktusokban, Scorsese szinte tapintható atmoszférát teremt, a sorozat egyetlen gyenge pontja viszont épp a forgatókönyvírásban rejlik, márpedig egy tévészériának épp ez a sarkalatos pontja. Már a pilotban gyakran ad okot egy bűnügyi thrillerszál feltűnése, ami végül maffiatörténetbe megy át: Richie önvédelemből megöl valakit, de aztán eltussolja az esetet, majd egy gengsztertől kell kölcsönkérnie, hogy megmentse a cégét. Igaz, hogy Scorsese a *Nagymenők*től *A téglá* beépülő thrilleréig gyakran nyúlt a bűnzánerekhez, de ha egy zenei drámát ilyesmivel kell felpörgetni, az arról árulkodik, hogy az alkotók is érezték, karriertörténetük nem áll meg a saját lábán. Scorsese és csapata ötvözik a biopicet a musicallel: emblemikus művészek sorát vonultatják fel, színészek imitálják Warholt, Bowie-t, Lennont, Elvist és Alice Coopert, azonban hiába jut szinte minden epizódra egy-egy nagy zenész, felbukkanásuk erőltetettnek hat. Richie és emberei általában sikertelenül próbálják leszerződtetni őket. Az alkotók halmozzák a népszerű zsánereket, a nagy neveket, de törekvésük nosztalgikus anekdotagyűjteménnyé válik. A cselekményben sok az üresjárat, az ismétlődés, a flashbackben megmutatott, felesleges expozíció és a zsákutcába torkolló történetyszál. Nem csoda, hogy a *Maffiózókkal* nevet szerzett Winter nem sokkal az évadfinálé előtt elhagyta a produkciót, de ez arról is árulkodik, hogy az HBO is érzékelte a problémákat, és a következő évadra javítani akarnak. Igaz, hogy a *Bakelit* atmoszférikus, nem pedig cselekményvezérelt sorozat, de hátulütői bizonyítják, hogy a történetmesélés továbbra is fontosabb, mint a nagy sztárok és a dallamos zenék.

BAKELIT (Vinyl) – amerikai, 2016. Kreaőr: **Martin Scorsese, Mick Jagger, Rich Cohen.** Szereplők: **Bobby Cannavale** (Richie Finestra), **Paul Ben-Victor** (Maury Gold), **P.J. Byrne** (Scott Levitt), **Max Casella** (Julie Silver), **James Jagger** (Kip Stevens), **Ato Essandoh** (Lester Grimes). Az **HBO** bemutatója. 10 epizód.

CSODÁLATOS BOCCACCIO

Boccaccio 2015

PINTÉR JUDIT

BOCCACCIO A 14. SZÁZADBAN DÚLÓ ROSSZAL A MŰVÉSZETET ÁLLÍTJA SZEMBE. A TAVIANI-TESTVÉREK SZERINT ENNEK ISMÉT ELJÖTT AZ IDEJE.

Az 1348-ban Firenzét megtizedelő pestis, amelyről Boccaccio írt, „A noha más formában, de napjainkban is fertőz, gondoljunk csak az ártatlan embereket lefejező ISIS-re, a véres terrorcselekményekre és háborúkra, a lélekvesztőkön menekülők szenvedéseire, vagy akár a munkanélküli fiatalok kilátástalan jövőjére” – válaszolták a Taviani-fivérek, amikor arról kérdezték őket, hogy Goethe, Tolsztoj vagy Pirandello művei után miért a közel hét évszázaddal ezelőtt született *Decameron*ban kerestek választ napjaink súlyos létkérdéseire. Igaz, hogy Boccaccio száz megtörtént vagy kitalált, tragikus, komikus vagy pikáns történetből összefűzött, az örök emberi magatartások és típusok végtelen tárházát felvonultató, a vallásos középkorból lassan kibontakozó laikus ember- és társadalomképet is megörökítő remekműve a némafilmkorszak óta kiapadhatatlan forrása a legkülönbözőbb műfajú, stílusú és szemléletű filmeknek a társadalmi szatíráktól a szerelmi melodramákon vagy erotikus vígjátékokon át Pier Paolo Pasolini erőteljes és egyéni látásmódú feldolgozásáig. Pasolinit *Az élet trilógiájában* a jelenből való kiábrándulás ve-

zette térben és időben egyre távolabb saját hazájától és korától (*Dekameron*, 1971; *Canterbury mesék*, 1972; *Az Ezerégyéjszaka virágai*, 1974), hogy formába önthesse vízióját a (főleg egyszerű) emberek nehéz és kegyetlen, de a jelenbelinél őszintébb és hitelesebb életéről. A gondosan kiválasztott tíz Boccaccio-novella helyszínét Nápolyba tette át, ezáltal (nagyra szóló amatőr, mi több, nápolyi dialektusban beszélő!) szereplőit nem a születőben lévő firenzei polgárság – még a tragikus novellákban is megnyilvánuló – boccacciói optimizmusa, hanem valamiféle primitív és ártatlan, a test és a szexualitás által közvetített, a halál közelében is megőrzött életöröm jellemzi. Elhagyja a firenzei pestis keretét, s a novellákat a gyilkosból halála előtt magát szentté hazudó Ser Ciappelletto (Franco Citti) és az élet-álom-művészet kapcsolatát hangsúlyozó, Pasolini alakította Giotto-tanítvány epizódja mentén ötvözi egységes látomássá.

Tavianiék döntései Pasoliniéival éppen ellentétesek. Megtartják az eredeti keretet, a pestis elől vidékre menekülő hét fiatal lány és három ifjú történetét, sőt filmjük elsődleges „üzenetének” hordozójává teszik (hogy tudniillik az egykori – és a mai! – fiatalok az egykori – és a mai! – pestistől való szorongást és a halálfélelmet a művészettel és a szerelemmel le tudják győzni). A kerettörténetben azonban Tavianiék Boccacciónál jóval felületesebb jellemrajzot adnak a fiatalokról, s miután mindössze öt novella elemzésére kerül sor a film-

ben, az erkölcsi tanulságok is kevésbé mélyek és sokrétűek.

Míg Pasolini a testnek, ők a léleknek szentelik a legnagyobb figyelmet, s míg az előbbi a (*Hieronymus Bosch* képeit idéző) rútban is képes felmutatni az ember és környezete dinamikus gazdagságát, ők (az olasz reneszánsz festészethez hasonlóan) az emberek, a tájak és az épületek statikus szépségének himnuszát zengik – olykor még a firenzei pestis testet-lelket egyaránt pusztító hatását megjelenítő nyitóképsorokon is.

Tavianiék a kiválasztott novellákból nem teremtettek egységes világképet, mint Pasolini (vagy mint ők maguk a Pirandello-novellák alapján 1984-ben készült *Káoszban*). A szerelem halálon túli erejéről három történet szól. A szüzességi fogadalmat egyformán megszegő apáca és apátnője esetének tanulsága – „test és lélek, hit és bűn” együtt él az emberben – az alkotók jól ismert antiklerikális szemléletét (egyben a pedofil-botrányokkal kapcsolatos állásfoglalását) tükrözi. A sorból teljesen „kilóg” az együgyű Calandrino példázata, aki miután társai elhítetik vele, hogy a folyóparton talált fekete kő láthatatlanná tette, egyre gátlástalanabbá válik, a csalást leleplező feleségét pedig félholtra veri. Nyilvánvaló, hogy a rendezőknek erre a novellára a hatalmi visszaélések és a nők elleni erőszak bírálata okán esett a választásuk, ám az epizód még jobban megbillenti a film egyébként is kényes egyensúlyát.

A cím – *Csodálatos Boccaccio* – a 20. század „pestiseit” átélte 83 éves Paolo és 85 éves Vittorio Taviani tisztelgése a novella műfajteremtő mestere és 14. századi láttelele előtt, amelynek segítségével elsősorban a 21. századi fiatalokat szeretnék arra bátorítani, hogy szálljanak szembe a jövőjüket fenyegető veszélyekkel. Ám a fiatalok filmnézési szokásait ismerve ez nem könnyű feladat...

CSODÁLATOS BOCCACCIO (Maraviglioso Boccaccio) – olasz, 2015. Rendezte és írta: Paolo és Vittorio Taviani. Kép: Simone Zampagni. Zene: Giuliano Taviani, Carmelo Travia. Szereplők: Vittoria Puccini (Catalina), Riccardo Scamarcio (Gentile), Paola Cortellesi (Usimbalda), Carolina Crescentini (Isabetta), Kim Rossi Stuart (Calandrino), Casia Smutniak (Ghismunda), Michele Riondino (Guiscardo), Lello Arena (Tancredi), Jasmine Trinca (Giovanna). Gyártó: Stemal / Cinemaudici / Barbary Films. Forgalmazó: Vertigo Média Kft. Feliratos. 120 perc.

„Átélték a 20. század pestiseit” (Paola Cortellesi)

